

INHOUD

Friesland vandaag 4

DEEL I > HOE FRIESLAND ERUITZIET

1 Hoe Friesland eruitziet

- 1.1 Het Friese landschap is onze wereld 13
- 1.2 Landschappen, betekenis en waardering 15
- 1.3 De vier Friese landschappen 18

2 De zandgronden: fundament van Friesland

- 2.1 Het Pleistoceen 23
- 2.2 Het Holoceen, de laatste 12.000 jaar 27
- 2.3 Veenontginningen en turfwinning 28
- 2.4 Land van bossen en buitens 33
- 2.5 Bewoningsgeschiedenis: wateroverlast en dorpensnoeren 34
- 2.6 Reliëf en natuur 36
- 2.7 Strijdend landschap: de Friese Waterlinie 37
- 2.8 Gaasterland 38

3 De kleigebieden: stugge grond

- 3.1 Gevormd door de zee 43
- 3.2 Oostergo 44
- 3.3 Westergo 49
- 3.4 Het dijenlandschap 55

4 De veengebieden: een natte boel

- 4.1 Het ontstaan van het Friese veengebied 59
- 4.2 Wonen te midden van het water 61
- 4.3 Verkavelingspatronen 64
- 4.4 De Friese meren 65
- 4.5 Droogmakerijen 66
- 4.6 Veenpolders 67
- 4.7 De Friese veengebieden nu 68
- 4.8 Vaarwegen 70

5 Het waddengebied: weidsheid onder druk

- 5.1 De Waddenzee 75
- 5.2 De Waddeneilanden 77
- 5.3 Bewoning van de Waddeneilanden 81
- 5.4 Het Waddenlandschap nu 84

6 Friese dorpen en steden

- 6.1 Nederzettingen in Friesland 87
- 6.2 Friese dorpen naar type 87
- 6.3 Friese dorpen nu en in de toekomst 89
- 6.4 Elf Friese steden? 94
- 6.5 De Friese steden: een culturele verwantschap 95
- 6.6 Opkomst en groei van de Friese steden 97

DEEL II > WAT FRIESLAND DOET

7 Wat Friesland doet

- 7.1 Streven naar welvaart en geluk 111
- 7.2 Friesland als economische regio 114
- 7.3 Vooruitblik deel II 115

8 Friesland werkt

8.1. Historische groei en verspreiding van de Friese bedrijvigheid 117 8.2 Erfgoed: tastbaar economisch verleden 123 8.3 Economische plannenmakerij 126 8.4 Typisch Fries 130 8.5 De Friese economie nu 133 8.6 Ontwikkelingen 138

9 Waar is de Friese koe gebleven?

9.1 Om ons dagelijks eten 143 9.2 De Friese landbouw vroeger 144 9.3 De Friese landbouw nu 150 9.4 Ontwikkelingen 156 9.5 Een kloof tussen boer en samenleving? 161

10 Friesland vakantieland

10.1 Een geografische blik op toerisme, sport en recreatie 163 10.2 Eropuit in schaarse vrije tijd 165 10.3 Toerisme op de Waddeneilanden 170 10.4 Watersport 171 10.5 Recreatie en toerisme in het Friesland van nu 174 10.6 Ontwikkelingen 179

DEEL III > WAT FRIESLAND BETEKENT

11 Wat Friesland betekent

11.1 Een provincie vol emoties 187 11.2 Vooruitblik deel III 187

12 Friesland is mijn plek

12.1 De opkomst van de regio 191 12.2 Friese cultuur en identiteit 192 12.3 Wat is cultuur? 194 12.4 En wat is identiteit? 194 12.5 Friese cultuur 199 12.6 Betrokkenheid bij Friese plekken 211

13 Over natuur en natuurbeleving

13.1 Wat is natuur? 217 13.2 Hoe beleven wij de natuur? 218 13.3 Natuur en landschap in Friesland 226 13.4 Friese natuur en landschappen als strijdtoneel 231

14 Beelden van het Friese landschap

14.1 Kunstenaars en ruimte 235 14.2 Het Friese land in de schilderkunst 241

Topografisch register 261

Trefwoordenregister 264

Bibliografie 268

Illustratieverantwoording 271

Auteursinformatie 271